

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У СТРУКТУРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Мирошніченко Марія,

старший викладач

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У СТРУКТУРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Місце української мови у структурі вищої освіти загалом визначається необхідністю використання мови як засобу комунікації, зокрема, для професійного спілкування державних службовців різних спеціальностей. Особливо актуальним це питання постає під час навчання майбутніх фахівців юридичної галузі, працівників органів внутрішніх справ.

На сучасному рівні студенти (курсанти) вищих навчальних закладів МВС України мають обов'язково вивчати дисципліну «Українська мова за професійним спрямуванням» для отримання навичок практичного володіння мовою у різних видах мовленнєвої діяльності, з метою формування високого рівня комунікативної культури у сфері усного та писемного професійного спілкування. Для максимального досягнення успіху, слід використовувати під час занять різнопланові вправи, такі як: укладання тез висловлювання, відтворення деформованого тексту, віднаходження й заміна калькованих із російської мови елементів українськими літературними відповідниками, переклад фахових текстів із російської на українську й навпаки, зіставлення тлумачення основних термінів українською та російською мовами, введення їх до складу речення, укладання міні-словника термінів для конкретної ситуації.

Важлива роль належить тестуванню з професійної лексики, що дає змогу виявити рівень знання термінологічної бази фаху, перевірити ступінь володіння найуживанішою лексикою спеціальності. Проте головним завданням курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» має бути все ж таки формування мовленнєвої культури ділового спілкування, основним засобом успішного досягнення чого є рольові ігри, під час яких моделюються функції правоохоронних органів, дії їх працівників і студенти (курсанти) в аудиторії «програють» практично будь-яку можливу ситуацію, активізуючи свої креативні здібності, вчать мобілізувати увагу, тренують пам'ять, розвивають уміння правильно емоційно реагувати на події. По суті своїй такі заняття набагато потрібніші й ефективніші для подальшого трудового життя, ніж заняття з повторення або вивчення окремих тем з морфології, орфографії, словотвору, пунктуації тощо, оскільки під час таких штучно відтворених ситуацій, як, наприклад, прийом відвідувачів, бесіда зі свідками певної події, допит підозрюваних, проведення розслідування, оперативна нарада з керівництвом тощо студенти одночасно активізують усі набуті ними з української мови знання, використовуючи вміння укладати й перевіряти документи (заяви, протоколи, автобіографії, резюме, службові листи, довідки, скарги, доповідні й пояснювальні записки, довідки, заповіти), повторюють найважливіші й найбільш проблемні теми з окремих розділів науки про мову (правопис великої літери, відмінювання прізвищ і передавання російських прізвищ українською мовою, творення імен по батькові, закінчення Кличного відмінка іменників, паралельні форми закінчень іменників чоловічого роду II відміни у Давальному відмінку однини, закінчення іменників чоловічого роду II відміни у Родовому відмінку однини тощо).

Окрім повторення й закріплення набутих знань з сучасної української літературної мови, студенти обов'язково використовують уже наявні й набувають нових найнеобхідніших знань про спілкування, розглядаючи поняття мовного, мовленнєвого й комунікативного етикету в ситуаціях привітання, звертання, прохання, вибачення, заперечення, розради, прощання.

Не менш важливими є й заняття, присвячені формуванню власне культури мовлення, зокрема, опрацюванню лексичних норм: студент має навчитися розрізняти пароніми, урізноманітнювати своє мовлення синонімами, правильно добирати антоніми до найуживаніших фахових слів, залежно від ситуації, точно перекладати стійкі мовні звороти (включно з прийменниковими), уникати суржикових калькованих виразів.

Отже, за період відвідування занять з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутні працівники правоохоронних органів повинні, перш за все, вдосконалити вже сформовані предметну, культурну й мовну компетенції, особливу увагу приділивши формуванню фахової комунікативної компетенції, оскільки у своїй професійній діяльності працівники органів внутрішніх справ щодня ведуть офіційні розмови з керівниками, колегами, підлеглими, громадянами під час прийому, на допитах, розглядають скарги, заяви, спілкуються за допомогою телефону. Їм доводиться мати справу з людьми різного рівня освіти, культури, різних професій. Саме тому майбутній юрист, слідчий, адвокат у своєму професійному мовленні повинен уникати помилок, що дискредитують його. Він має володіти українським мовленням на високому професійному рівні, адже працівники правоохоронної сфери є найпершими представниками держави повсюди: як на найвищому міждержавному рівні так і в районному відділку поліції, є уособленням моральності, совісті й честі народу. А бездоганне знання мови свого народу, тобто державної мови (якою в Україні, відповідно до нормативних актів і Конституції визнана українська), необхідне для того, щоб стати повноцінним громадянином, патріотом України, її захисником.

Література

1. Корж, А. В. Ділова українська мова для юристів [Текст]: Лекції та комплексні завдання / А.В. Корж. К., 2002. – 176 с.
2. Савенкова, Л.О. Комунікативні процеси у навчанні / Л.О. Савенкова. – К.: КНЕУ, 1996. – 123 с.
3. Стахів, М. О. Український комунікативний етикет: навчально-методичний посібник / Марія Олексіївна Стахів. – Київ : Знання, 2008 . – 245 с.